

Motion

1978/79:1577

av Märta Fredrikson m. fl.
om oljeskyddsberedskapen

Under november månad 1978 drabbades Bohusläns skärgård av från havet ilandflytande olja i en omfattning som överstiger vad som förekommit vid tidigare tillfällen. De skador som oljan orsakat kan ännu inte helt överblickas, men klart är att stora delar av skärgårdens stränder, huvudsakligen mellan Lysekil och Strömstad, är kraftigt förorenade av olja och att sjöfågellivet drabbats svårt. Klart är också att det pågående saneringsarbetet kommer att bli omfattande såväl i tids- som kostnadshänseende.

Man tvingas ånyo konstatera att möjligheterna att skydda kusten mot oljeskador i dag är ytterst små. Erfarenheterna visar att generaltullstyrelsen, som ansvarar för oljebekämpningen till sjöss och i kustvatten, inte annat än i undantagsfall kan förhindra att löskommen olja når land. Kustbevakningen har tydligen inte riktiga eller tillräckliga resurser. Följden blir att oljan antingen driver till havs utan krav på samhällliga bekämpningsinsatser eller också att den, som i detta fall, når land, där ansvaret för det ofrånkomliga saneringsarbetet övergår från stat till kommun.

Utan att här närmare beröra ansvarsfördelningsfrågorna kan konstateras att nuvarande ordning ställer stora krav på kustkommunerna i detta avseende.

De synliga skador som orsakats av den ilandflutna oljan kan nu börja överblickas. Stora delar av kusten och skärgården mellan Lysekil och Strömstad, den s. k. obrutna kusten, är kraftigt förorenad av olja, och sjöfågellivet har drabbats svårt. Många tusen sjöfåglar har dött eller avlivats. Till de synliga skadorna kommer sedan de ännu icke överblickbara konsekvenserna för bl. a. fisket.

Efter två månaders dagligt arbete med att ta hand om den ilandflutna oljan har man i de fyra drabbade kommunerna, Lysekil, Sotenäs, Tanum och Strömstad, endast kunnat forsla bort en mindre del. Man upplever det i dessa kommuner som ett oändlighetsjobb.

Arbetet inriktas nu under vintern på en grovsanering, som innebär att olja som kan förflytta sig tas om hand. Först till våren kan en finsanering börja. Men också då måste man med hänsyn till de knappa resurserna prioritera vissa områden, t. ex. badvikar och ömtåliga fågelvikar.

Skärgårdens topografi och oljans trögflytande konsistens i förening med begränsade saneringsresurser försvårar arbetet avsevärt. Mest påtaglig är bristen på lämpliga farkoster, dvs. arbetsbåtar som är särskilt utformade och utrustade för detta speciella ändamål, men även avsaknaden av beredskaps-

förråd av arbetskläder, redskap och lämpliga containers innebär svårigheter.

Ansträngningarna bör därför inriktas på att skapa resurser regionalt och lokalt som kan ingripa så snabbt att oljan inte flyter i land.

Oljan har denna gång, på grund av den hårda stormen, även drivit in på strand- och betesmarker. Den finns i sjök och klumpar i tång m. m. Där torde det vara oundvikligt att mark, gröda och djur som betar kan skadas, kanske både kort- och långsiktigt.

Det är de stora utsläppen som observeras mest, men alla de mindre, som ständigt sker, är sammantaget mycket större.

Ständigt pågår oljenedsmutsning av vatten och stränder. Det är en miljöförstörelse som drabbar djur- och växtliv men även människors arbeten och fritidsaktiviteter. Till slut orkar naturen inte återställa det som förstörs – inte ens med människors saneringshjälp. En saneringshjälp som kostar miljontals kronor kanske sätts in utan att det ändå någonsin går att bli ren från oljan.

Ett flertal åtgärder erfordras för att om möjligt nå bättre förhållanden, exempelvis:

- Internationella övervakningsmöjligheter för att komma till rätta med brott mot gällande bestämmelser
- Internationella överenskommelser om märkning av olja
- Bättre bevakningsmöjligheter för tidig upptäckt
- Bättre utbyggd kapacitet för att ta hand om oljan till havs, speciellt erfordras bättre lokalisering av resurserna och en beredskapsorganisation
- Möjligheter för mottagning i hamnarna av olja i samband med tankrensning
- Forskning för att få fram bättre redskap och maskiner.

Tre kommittéer arbetar nu med olika delar av vår oljeskyddsberedskap. Det är angeläget att detta arbete forceras och att de nya erfarenheter som vunnits efter att kommittéerna tillsattes också tas med i deras arbete. Målet bör vara en samordnad organisation (lokala, regionala och centralt berörda), som kan utöva en effektiv bevakning och bekämpning.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna angelägenheten av att utredningsarbetet angående vår oljeskyddsberedskap snabbt slutförs, samt
2. att riksdagen hos regeringen anhåller om att motionen över-

lämnas till de kommittéer som handhar detta utredningsarbete.

Stockholm den 25 januari 1979

MÄRTA FREDRIKSON (c)

TORDEL LINDAHL (fp)

RUNE JOHNSON (c)

i Mölndal

NILS CARLSHAMRE (m)

JOSEF AXELSSON (m)

